

PATVIRTINTA

Utenos kolegijos Medicinos fakulteto dekanas
2026 m. vasario 24 d. įsakymu Nr.FV1-5

UTENOS KOLEGIJOS MEDICINOS FAKULTETO BAIGIAMOJO DARBO RENGIMO METODINIAI REIKALAVIMAI

I SKYRIUS FORMATAVIMO REIKALAVIMAI

Surinktas kompiuteriu tekstas turi būti kokybiškai išspausdintas vienoje standartinio ant A4 formato balto popieriaus lapo pusėje ir įrištas. Įrišimas turi būti tvarkingas, kad būtų matyti titulinis lapas ir nebūtų galima išsegti lapų.

Darbo tekstas turi būti „erdvus“, puslapiai neturi būti perpildyti. Laikytis tokių paraščių proporcijų: apatinė paraštė ir viršutinė - 2 cm, kairioji – 3 cm, dešinioji – 1 cm. Lapo padėtis – vertikali (statmena) (**Portrait**). Pirmoji pastraipos eilutė rašoma vieną kartą paspaudus klavišą **Tab** (paprastai 2,2 cm.).

Tekstas puslapyje sulyginamas pagal **abu laukelius** (kairę ir dešinę paraštes), o pavadinimai po paveikslais, antraštės, paveikslai, lentelės ir kt. – taip pat pagal abu laukelius (kairę ir dešinę paraštes). Tekstas rašomas *Times New Roman* šriftu, raidžių aukštis – 12 punktų (12 pt), naudojamas 1,5 eilutės intervalas tarp eilučių.

Kai kuriuos teksto žodžius ar vietas, į kurias norite atkreipti skaitytojo dėmesį, pvz., kertines sąvokas, esminius apibrėžimus, galima išryškinti, tačiau ir čia reikia jausti saiką, nes nebeliks efekto. Išryškinti galima rašant papunkčiui ar lentelėje; **pajuodintu (Bold)** šriftu, pvz., antraštės; *pasvirusiu (Italic)* (pačiame tekste), pabraukiant. Kursyvą stenkitės naudoti tik pačiame tekste, o pajuodintą šriftą tekste palikite tik ypatingais atvejais. Juodas šriftas labiau tinka antraštėms ar kaip viršutinė eilutė ką nors vardijant papunkčiui.

Tekstas skirstomas skyriais, poskyriais. Pirmasis skaitmuo rodo skyriaus, antrasis – poskyrio numerį ir t.t. Darbo skyriai, poskyriai numeruojami arabiškais skaičiais. Įvadas, santrumpos, pagrindinės sąvokos, santrauka, išvados (įžvalgos), literatūra, praktinės rekomendacijos, priedai nei tekste, nei turinyje nenumeruojami.

Pagrindinių struktūrinių darbo dalių (turinys, santrauka, santrumpos, pagrindinės sąvokos, įvadas, išvados (įžvalgos), literatūros sąrašas, priedai) pavadinimai rašomi paryškintomis, didžiosiomis raidėmis, kurių dydis – 16 pt.

Skyrių pavadinimai numeruojami arabiškais skaitmenimis, lyginami pagal abu laukelius (t.y. rašomi per vidurį) ir rašomi paryškintomis didžiosiomis raidėmis, kurių dydis 14 pt.

Poskyrių pavadinimai lygiuojami pagal kairį laukelį (t.y. atitraukus nuo kairio krašto per 2,2 cm). Poskyrio pavadinimai rašomi mažosiomis raidėmis – 14 pt šriftu.

Pirmoji pastraipos eilutė nuo pavadinimo yra nutolusi per 18 pt ir ji pastumta į dešinę pusę 2,2 cm. Daromas dviejų eilučių tarpas pasibaigus skyriui, poskyriui.

Visi darbo puslapiai numeruojami arabiškais skaitmenimis viršutinėje paraštėje ties viduriu nededant nei taško, nei brūkšnelių. Puslapių numeracija prasideda antraštiniu lapu (ant jo skaičius nerašomas), tada visi lapai numeruojami eilės tvarka.

Darbe **lenteles** numeruojamos iš eilės visame darbe arabiškais skaitmenimis (pvz., 1 lentelė). Lentelės pavadinimas rašomas virš jos mažosiomis raidėmis pradedant didžiąja, paryškinus ir kursyvu (**Bold/Pajuodintas** ir *Italic/Pasviręs*), 11 pt šriftu ir centruojama. Jeigu pavadinimas netelpa vienoje eilutėje, tuomet 1,5 intervalo tarp jų nėra. Cituojamai lentelei, reikia nurodyti šaltinį bei autorystę skliaustuose po lentelės pavadinimu.

1 lentelė. Terapinių intervencijų naudojimo vidurkių palyginimas pagal praktinę patirtį
(Vieta nuorodos, jei lentelė cituojama)

Tekste minint lentelę, nurodomas jos numeris.

Diagramos, schemas, piešiniai, fotonuotraukos turi būti geros kokybės, pakankamos raiškos. Darbe paveikslai (visos iliustracijos vadinamos paveikslais) numeruojami iš eilės per visą darbą arabiškais skaitmenimis. Prieš paveikslą pavadinimą žymimas eilės numeris (be santrumpos Nr.) ir sutrumpintas žodis paveikslas (pav.). Pavadinimas rašomas po paveikslu mažosiomis raidėmis pradedant didžiąja, paryškinus ir kursyvu (**Bold/Pajuodintas** ir *Italic/Pasviręs*), 11 pt šriftu ir centruojama. Jeigu pavadinimas netelpa vienoje eilutėje, tuomet 1,5 intervalo tarp jų nėra. Tekste minint paveikslą nurodomas jo numeris (pvz.: žr. **17 pav.**). Jei iliustracijos paimtos iš kitų leidinių, nurodoma autorystė.

Kokį diagramos šabloną rinktis, priklauso nuo to, kokius duomenis norite pavaizduoti. Norėdami duomenis pateikti diagrama, turite: suformuluoti pradinę žinią, kurią norite perteikti skaitytojui diagrama, t. y. numatyti diagramos paskirtį; nuspręsti, kokius duomenis diagramoje lyginsite; pasirinkti diagramos šabloną.

Juostinės ir stulpelinės diagramų paskirtis – pagal kurį nors parametą palyginti objektus, tai yra naudojamos, kai reikia palyginti kelių objektų parametrus. Stulpelinė diagrama taip pat naudojama statistiniam pasiskirstymui vaizduoti.

Linijinė diagrama naudojama, kai reikia palyginti kelių objektų parametrus.

Taškinė diagrama naudojama, kai reikia parodyti: kokių nors objektų pasiskirstymą erdvėje (X, Y), dviejų ar daugiau parametų sąryšių (koreliacijos) paiešką. Diagramoje duomenys vaizduojami ženklais, pvz., taškais arba duomenis žymintys ženklai sujungiami linijomis.

Skritulinė diagrama naudojama **tik tada, kai** reikia palyginti visos duomenų imties (100 proc.) ir imties dalių dydį (x proc.), lyginamų dalių ne daugiau kaip aštuonios (t. y. visos skritulio išpjovos išžiūrimos), nesugalvojama kuo ją pakeisti. Skritulinės diagramos dažnai naudojamos, tačiau jų reiktų vengti, nes ne visi žmonės geba lyginti (suvokti) skritulio išpjovomis parodytų imties dalių santykį.

II SKYRIUS BAIGIAMOJO DARBO STRUKTŪRA

Baigiamąjį darbą sudaro: titulinis lapas, turinys, santrauka (lietuvių, anglų kalba), santrumpos (jeigu reikia), pagrindinės sąvokos, įvadas, 1. Literatūros apžvalga, 2. Tyrimo medžiaga ir metodai, 3. Tyrimo rezultatai, 4. Tyrimo rezultatų aptarimas, išvados/išvagos, praktinės rekomendacijos, literatūra, priedai (jeigu reikia).

Titulinis lapas. Jis turi būti parengtas taip, kaip parodyta 1 priede. Titulinis lapas yra baigiamojo darbo vizitinė kortelė. Tituliniame lape neturi būti puošybos elementų, išskyrus Kolegijos logotipą¹, tačiau antraštinis lapas turi būti tvarkingai sumaketuotas. Jame pateikiama pagrindinė informacija apie baigiamąjį darbą, pažymima:

1) Kolegijos pavadinimas rašomas didžiosiomis raidėmis 16 dydžio šriftu, fakulteto ir katedros pavadinimai rašomi didžiosiomis raidėmis 14 dydžio šriftu. Šis tekstas, tarpai tarp šių įrašų eilučių 1,5 intervalo (1,5 Lines), centruojama (Center);

2) darbo autoriaus vardai, pavardės. Šis tekstas rašomas įprastiniu šriftu (Regular), 14 pt, raidės mažosios, išskyrus pirmojo žodžio pirmąją raidę, tarpai tarp šių įrašų eilučių 1,5 intervalo (1,5 Lines), centruojama (Center);

3) baigiamojo darbo pavadinimas rašomas 16 dydžio šriftu, paryškintomis (**Bold/Pajuodintas**) didžiosiomis raidėmis, tarpai tarp šių įrašų eilučių 1,5 intervalo (1,5 Lines), centruojama (Center);

4) darbo forma: profesinio bakalauro baigiamasis darbas. Šis pavadinimas rašomas įprastiniu šriftu (Regular), 14 pt, raidės mažosios, išskyrus pirmojo žodžio pirmąją raidę, tarpai tarp šių įrašų eilučių 1,5 intervalo (1,5 Lines), centruojama (Center);

¹ Nuoroda į kolegijos logotipą: https://login.utenos-kolegija.lt/static/logo/logo_512.png

5) studijų programos pavadinimas ir valstybinis kodas. Šis tekstas rašomas įprastiniu šriftu (Regular), 12 pt, raidės mažosios, išskyrus pirmojo žodžio pirmąją raidę, tarpai tarp šių įrašų eilučių 1,5 intervalo (1,5 Lines), centruojama (Center);

6) studijų krypties pavadinimas. Šis pavadinimas rašomas įprastiniu šriftu (Regular), 12 pt, raidės mažosios, išskyrus pirmojo žodžio pirmąją raidę, tarpai tarp šių įrašų eilučių 1,5 intervalo (1,5 Lines), centruojama (Center);

7) darbo vadovas, pareigos, mokslinis laipsnis, vardas, pavardė, data. Šis tekstas rašomas įprastiniu šriftu (Regular), 12 pt, raidės mažosios, išskyrus pirmųjų įrašų žodžių ir vardo bei pavardės pirmąsias raides, lygiuotė abipusė ties 1,5 cm (TAB left)

8) baigiamąjį darbą tvirtinančio asmens pareigos, vardas, pavardė, data. Šis tekstas rašomas įprastiniu šriftu (Regular), 12 pt, raidės mažosios, išskyrus pirmųjų įrašų žodžių ir vardo bei pavardės pirmąsias raides, lygiuotė abipusė ties 1,5 cm (TAB left)

9) baigiamojo darbo parengimo vieta (didžiosiomis raidėmis) ir metai, rašomi paryškintu (**Bold/Pajuodintas**) 12 dydžio šriftu.

Turinys. Turinyje baigiamojo darbo pagrindinių struktūrinių dalių pavadinimai rašomi didžiosiomis raidėmis paryškintu (**Bold/Pajuodintas**) 12 dydžio šriftu. Skyrių pavadinimai rašomi paryškintomis (**Bold/Pajuodintas**) mažosiomis raidėmis, poskyrių – mažosiomis 12 dydžio šriftu. Patartina darbo dalių per daug nesmulkinti. Skyrių, poskyrių pavadinimai turi būti trumpi, aiškūs, prasmingi ir atitikti keliamus darbo uždavinius. Pavadinimai neturi kartotis ar kartoti viso darbo pavadinimą. Turinyje turi būti pateikiama ir detalus darbo priedų, paveikslų ir lentelių sąrašas, nurodant, kuriame puslapyje kiekvienas priedas, paveikslas ar lentelė prasideda. Turinio pavyzdys pateikiamas 2 priede.

Santrauka. Santrauka turi būti parašyta lietuvių kalba ir išversta į anglų kalbą. Santraukos apimtis – ne daugiau kaip vienas lapas (iki 2700 spaudos ženklų). Tekste pateikiamas trumpas temos aktualumas (ne daugiau 1-2 sakinių), darbo tikslas ir uždaviniai, tyrimo dalyviai, apibūdinti taikyti metodai, pateikti svarbiausi darbo rezultatai ir pagrindinės darbo išvados/išvalgos. Santraukos pabaigoje pateikiami raktiniai žodžiai, tai yra pagrindiniai žodžiai, kurie aktualūs baigiamojo darbo temai, problemai (ne daugiau 5). Santraukos pavyzdys:

Vardas pavardė. Baigiamojo darbo pavadinimas. Programos pavadinimas studijų programos studento baigiamasis darbas. Darbo vadovas lektorius Vardas Pavardė. Utenos kolegijos Medicinos fakulteto Katedros pavadinimas katedra. Utena, 2026.

SANTRAUKA

Santraukos turinys.

Raktiniai žodžiai:

Santraukos anglų kalba (angl. **Summary**) puslapis yra tikslus lietuviškos santraukos vertimas į anglų kalbą.

Tiek santrauka, tiek summary turi tilpti į vieną lapą

Santrumpos ir pagrindinės sąvokos. Žodžių santrumpos turi būti parašytos, remiantis galiojančiomis taisyklėmis. Tekste pirmą kartą terminas rašomas visas, po jo skliausteliuose didžiosiomis raidėmis nurodoma jo santrumpa: pvz.: *dantų protezai (DP)*; *dešinysis skilvelis (DŠ)* ir pan. Santrumpos tik specialybinės, o ne tos kurias visi naudojame bendrinėje kalboje (*Ši dalis darbe nėra būtina*)

Pagrindinių sąvokų skyriuje pateikiami specifiniai, rečiau naudojami terminai pagal alfabetą ir atrakinami raktiniai žodžiai. **Sąvokų apibūdinimui nenaudojami vadovėliai, metodinės knygos, straipsniai iš laikraščių ar nemokslinių žurnalų, žodynai.** Sąvokas baigiamojo darbo autorius apibūdina, remdamasis susisteminta ir apibendrinta medžiaga, kurią skaitė. Naudojami mokslo šaltiniai, kuriuose apibūdinama ir (ar) tirta baigiamojo darbo temoje vartojama sąvoka. Kiekviena sąvoka pateikiama iš naujos eilutės, paryškintu šriftu (**Bold/Pajuodintas**) rašoma tik pati sąvoka, o jos apibūdinimas – neparyškintai. Prie apibrėžimo nurodomas šaltinis, remiantis citavimo taisyklėmis.

Įvadas. Įvade paprastai pateikiami patys bendriausi, visumos vaizdą formuojantys, nusakantys prielaidas, sąlygas ir darbo rėmus dalykai. Baigiamojo darbo įvade (jo dydis – apie du puslapius, iki 5400 spaudos ženklų) trumpai aptariamas temos aktualumas ir naujumas konkrečiai darbinei veiklai/profesinei praktikai, pagrindžiamas pasirinktos temos ryšys su tyrimo metodika ir gautais rezultatais, nurodant pagrindinius autorius, kuriais vadovaujamosi pagrindžiant pasirinktą tyrimo metodiką.

Aiškiniai apibrėžiamas **baigiamojo darbo objektas, tikslas, uždaviniai (sveikatos mokslų baigiamuosiuose darbuose orientuojami tik į empirinę (tiriamąją) darbo dalį).** Kokybiniame tyrime vietoje darbo tikslo ir uždavinių formuluojamas tyrimo klausimas ar klausimai. Jie rašomi iš naujų eilučių ir tarsi įrėmina visą darbo procesą. Darbo uždaviniai turi būti ne mažiau nei trys (darbą rengiant dviems studentams – darbo uždavinių turi būti ne mažiau nei 4).

Darbo tikslas turi atitikti baigiamojo darbo temą. Formuluojant darbo tikslą, būtina atidžiai parinkti veiksmazodžius. Naudojami aktyvieji veiksmazodžiai. Vartotini tikslo formuluotėse šie veiksmazodžiai: *išanalizuoti, nustatyti, įvertinti, palyginti, atskleisti, sukurti, sudaryti, parengti.* Netinkami veiksmazodžiai: *išsiaiškinti, ištirti, parašyti* ir pan.

Baigiamajame darbe tikslinga suformuluoti kelis realius **darbo uždavinius**, kurie padeda pasiekti iškeltą darbo tikslą. Darbo uždaviniai skirti konkrečių tyrimo žingsnių rezultatams apibūdinti, todėl iš formuluočių turi būti aišku, koks tikėtinas konkretaus veiksmo rezultatas.

Teorinio pobūdžio uždaviniuose vartotini veiksmazodžiai: *apibrėžti, išskirti, parengti, pagrįsti, atskleisti, aprašyti, sisteminti.* Nevartotini veiksmazodžiai: *atlikti, išanalizuoti mokslinę literatūrą, išsiaiškinti, parašyti.*

Empirinio pobūdžio uždaviniuose vartotini veiksmazodžiai: *nustatyti, įvertinti, atskleisti, palyginti, identifikuoti, išskirti, sukurti, sudaryti, sumodeliuoti.* Nevartotini veiksmazodžiai: *atlikti, ištirti, pamatuoti, apklausti, surinkti, išsiaiškinti.*

Atsimintina, jog kiekvienas veiksmazodis turi savo prasminę „svorį“ ir nėra tik techniškai pasirenkama sąvoka iš sąrašo. Veiksmazodžiai kiekviename uždavinyje rašomi ne „šiaip sau“, o apgalvojant, ką planuoja daryti darbo autorius. **Sąvokos „ištirti“ ir „išsiaiškinti“ darbo uždavinių formuluotėse nevartotinos**, nes sąvoka „ištirti“ uždavinio formuluotėje yra nieko nesakanti, nes visas darbas yra tyrimas – teorinis ir empirinis, o sąvoka „išsiaiškinti“ yra buitinio lygmens – aiškinti tegali tarpusavyje sąveikaudami žmonės

Įvade pateikiama nuoroda į priedą, kuriame pateikiamas baigiamajame darbe demonstruojamų ir ginamų programos studijų rezultatų ir/ar profesinių kompetencijų sąrašas. Kaip pateikiamas studijų rezultatų ir/ar profesinių kompetencijų sąrašas pavaizduota 3 priede.

Teorinė ir praktinė reikšmė (kur, kokiose institucijose bus galima pritaikyti konkrečius darbo rezultatus, kokia darbo nauda). **Įvadas baigiamas** išvardijant iš kokių dalių susideda darbas, kokia darbo apimtis puslapiais (be priedų), kiek yra priedų, lentelių, paveikslų.

1. Literatūros apžvalga. Tai teorinė baigiamojo darbo dalis. Būtina pateikti literatūros apžvalgą nagrinėjama tema, įvairių terminų, sąvokų sampratų ir teorinę temos analizę. Teorinė dalis negali būti atsieta nuo praktinės baigiamojo darbo dalies. Literatūra pasirinkta tema nagrinėjama ne tam, kad darbe būtų perpasakojama, bet tam, kad būtų galima susipažinti su tuo, kas šia tema yra atlikta ir būtų padarytos savos išvados. **Šio skyriaus apimtis lapais turi sudaryti ne daugiau kaip 20 – 25 proc. baigiamojo darbo apimtį (viso darbo apimtis studijose 30 – 40 psl., rengiant dviems studentams ne mažiau 60 psl.) sveikatos mokslų studijų programose, o socialinio darbo studijų programoje – 30 – 40 proc. baigiamojo darbo apimtį (viso darbo apimtis studijose 40 – 50 psl., rengiant dviems studentams ne mažiau 80 psl.).**

2. Tyrimo medžiaga ir metodai.

2.1. Tyrimo charakteristikoje apibūdinama koks ir kur buvo atliktas tyrimas, jo eiga, kokia tyrimo populiacija, tyrimo apribojimai, etikos principų užtikrinimo principai (aprašomas privatumo, anonimiškumo ir konfidencialumo principų užtikrinimas, vadovaujantis Europos tyrėjų kodekso reikalavimais²). Kolegijos Bioetikos komisijos pritarimą privalo gauti **visi Medicinos**

² <https://allea.org/code-of-conduct/#toggle-id-14>

fakultete vykdomų studijų programų studentai baigiamojo darbo tikslais atliekamiems tyrimams, nepriklausomai nuo tyrimo metodų ir pobūdžio (įskaitant literatūros apžvalgą). Tyrimo charakteristikoje turi būti aiškiai nurodyta Bioetikos komisijos pritarimo data ir posėdžio protokolo numeris. Nenurodžius Bioetikos komisijos pritarimo datos ir protokolo numerio, tyrimo etinio pagrįstumo dalis laikoma nepilnai parengta.

2.2. *Tyrimo kontingentas.* Koks planuotas imties dydis: prieš ir po apklausos. Apibūdinami tiriamųjų atrankos kriterijai tiek kokybinio, tiek ir kiekybinio tyrimo atveju. Kiekybinio tyrimo metu konkrečiai nurodoma kiek buvo išdalinta klausimynų ir kiek jų sugrąžinta po apklausos. ***Pateikiama demografinė ir socialinė tiriamųjų charakteristika.*** Kiekybiniame tyrime ***mažiausia imtis 30 respondentų.*** Tačiau priklauso ir nuo tyrimo specifikos, pvz. jei tai yra tikslinis institucijos užsakymas tada gali būti atliekamas mažų imčių tyrimas, tokiu atveju skiriasi skaičiavimai ir duomenų pateikimas. Kokybinio tyrimo **atlikimui pakanka iki 5 informantų**, o jei jų nėra tiek, gali būti ir mažiau, tą patį žmogų galima apklausti kelis kartus.

2.3. *Tyrimo metodų charakteristika.* Tyrimo metodai pradedami aprašyti nuo svarbiausių. Šiame poskyryje pagrindžiama kodėl buvo pasirinktas būtent toks tyrimo instrumentas, apibūdinama tyrimo instrumento struktūrinės dalys. Šio poskyrio pabaigoje taip pat nurodomas duomenų apdorojimo metodas, duomenų analizei taikyti metodai, aiškiai pagrindžiant kodėl jie pasirinkti. Kiekybiniame tyrime duomenų analizei gali būti naudojami statistiniai kriterijai pateikiami 4 priede.

Kokybiniame tyrime nurodoma, kokia teorija grindžiama duomenų analizė, kaip atlikta duomenų analizė teminė ar turinio analizė.

3. Tyrimo rezultatai. Pateikiami, nagrinėjami bei apibendrinami tyrimo duomenys. ***Šis skyrius turi poskyrius, atitinkančius iškeltus darbo uždavinius arba probleminius klausimus. Tyrimo rezultatai turi būti konstatuojamojo pobūdžio.***

Kiekybinio tyrimo rezultatai pateikiami diagramomis, grafikais, lentelėmis ir t.t. Lentelės neturi dubliuoti diagramų. Lentelės ir paveikslai turi būti aptariami, komentuojami ir analizuojami tekste bei pateikiami po tekste esančiomis nuorodomis į juos. Siekiant aukštesnio įvertinimo, kiekybiniame tyrime neužtenka paskaičiuoti tyrimo rezultatų pasiskirstymo procentais ar nominaliniai skaičiais ir pavaizduoti lentelėse ar grafiškai. Pasirinkami atitinkami statistiniai kriterijai tyrimo rezultatams analizuoti.

Kokybinio tyrimo rezultatai pateikiami per išskirtas, tyrėjo analizuojamas temas, teiginiai grindžiami informantų citatomis ir / arba stebėjimo duomenimis.

4. Tyrimo rezultatų aptarimas. Tyrimo rezultatų aptarimas – tiriamojo darbo pagrindas pagrįstoms išvadoms pateikti. Rezultatų aptarimas turi būti griežtai logiškas ir nekartoti to, kas jau pasakyta. Šis poskyris tai diskusija apie tai, ką darbo autorius atrado konkretaus tyrimo metu. ***Autorius būtinai turi lyginti gautus rezultatus su kitų tyrimų duomenimis, literatūra, interpretuoti savo tyrimo rezultatus.*** Tai savotiškas konkrečių faktų konstatavimas, vadovaujantis atlikto tyrimo rezultatais, bei lyginant su teorine analize. Šio skyriaus apimtis nuo 1 iki 3 puslapių.

Atsižvelgiant į baigiamojo darbo specifiką, atliekant kokybinį tyrimą 3 ir 4 skyriai išimties tvarka gali būti sujungti. Tada 3 skyriaus pavadinimas būtų Tyrimo rezultatai ir jų aptarimas, o 4 skyrius būtų Tyrėjo refleksija.

Išvados/išvalgos. Atlikus ***kiekybinį tyrimą*** formuluojamos išvados. Išvados – tai atsakymas, pagrįstas tyrimo rezultatais, į baigiamojo darbo pradžioje iškeltus uždavinius. Išvados turi būti konkrečios, lakoniškos ir numeruotos (rekomenduojama, kad jų skaičius sutaptų su darbo uždavinių skaičiumi). Jei atliekamas ***kokybinis tyrimas***, formuluojamos išvalgos ar išvados (priklauso kokia tyrimo metodų prieiga taikyta). Atlikto kokybinio tyrimo išvalgos/išvados – tai atsakymas į iškeltus tyrimo klausimus. Išvalgos gali būti interpretuojamos kaip hipotetiniai teiginiai, todėl tokius teiginius reikia toliau tikrinti.

Praktinės rekomendacijos. ***Tai yra privalomas baigiamojo darbo parametras, kuris pateikiamas tyrimo rezultatų ir išvadų pagrindu.*** Tai numatytos konkrečios priemonės, kaip spręsti išryškėjusias problemas ar problemą. Rekomendacijos turi būti realios, įvykdomos, nekategoriškos, neįžeidžiančios ir orientuotos į konkretų adresatą – konkrečios srities praktikus, organizacijų

vadovus, pacientus ir pan. Taip pat rekomendacijose baigiamojo darbo autorius gali nurodyti, ką vėta tirti kituose panašiuose tyrimuose. Rekomendacijų skaičius neribojamas, tačiau jos turi būti susiję tik su konkrečaus baigiamojo darbo tyrimo problema ir gautais rezultatais.

Literatūra. Sąrašą turi sudaryti ne mažiau kaip 30 šaltinių (jeigu darbą rengia du studentai šaltinių sąrašas didėja iki 60) ne senesnių nei 10 metų. Pateikiamas visų baigiamajame darbe cituotų šaltinių sąrašas, sudarytas pagal **APA7 citavimo stiliaus taisyklės**. Visi tekste nurodyti šaltiniai turi būti pateikti literatūros sąrašė. Literatūros sąrašė negali būti šaltinių, kurie nėra paminėti baigiamojo darbo tekste. **Naudojami tik moksliniai šaltiniai.** Rekomenduojama, kad ne mažiau kaip trečdalis šaltinių būtų užsienio autorių ir mažiausiai trys elektroniniai ištekliai būtų iš duomenų bazių.

Cituojant šaltinius ir sudarant literatūros sąrašą rekomenduojama naudoti bibliografinės informacijos tvarkymo įrankius Mendeley, Zotero ar kt. Šių įrankių pagalba sudarytą literatūros sąrašą reikia atidžiai peržiūrėti, radus klaidų, ištaisyti pagal APA7 stiliaus reikalavimus.

Pagal APA7 taisyklės šaltiniai rašomi abėcėlės seka, numeruojama arabiškais skaitmenimis.

Priedai. Privalomi priedai: programos studijų rezultatų ir/ar profesinių kompetencijų sąrašas (3 priedas), tyrimo instrumentas. Studentui pasitelkus dirbtinio intelekto (DI) įrankius, privaloma pateikti Dirbtinio intelekto naudojimo deklaraciją (5 priedas).

Jei atliktas interviu, turi būti pateiktos vieno ar kelių interviu stenogramos, o jei atliktas stebėjimas, prieduose turi būti stebėjimo protokolų aprašai. Prieduose studentas gali pateikti dokumentus, kurie buvo svarbūs tyrimo atlikimui, tyrimo etikos principų laikymuisi ar darbo rengimo proceso skaidrumui užtikrinti. Darbo tekste, kai reikia, nurodoma į kokį priedą žiūrėti (pvz., žr. 1 priedą).

Baigiamojo darbo apimtis – ne mažiau kaip 30 puslapių sveikatos mokslų studijų programose ir ne mažiau 40 puslapių socialinio darbo studijų programoje (priedai į darbo apimtį neįskaičiuojami). Jei darbą rengia du studentai – atitinkamai ne mažiau kaip 60 ir 80 puslapių (priedai į darbo apimtį neįskaičiuojami).

III SKYRIUS CITAVIMAS

Surasta informacija gali būti cituojama keliais būdais: pateikiant tikslias citatas, tekstą perfrazuojant arba apibendrinant. Citavimas pažodžiui turi būti saikingas ir cituojamas tekstas negali būti iškraipytas, jis turi būti pateiktas tiksliai taip, kaip parašytas originaliame kūrinyje, įskaitant ir skyrybos ženklus, net ir gramatikos klaidas.

Baigiamajame darbe cituojant ir (ar) perfrazuojant informacijos šaltinius laikytis darbe pasirinkto **APA7 citavimo stiliaus**. Informacijos šaltinių nuorodų baigiamajame darbe pavyzdžiai pateikiami lentelėje.

APA7 taisyklės.

Informacijos šaltinis	Nuoroda tekste*	Literatūros sąrašas
Vieno autoriaus knyga	(Šakalytė, 2017)	Šakalytė, D. (2017). <i>Slaugos propedeutika</i> . Vilnius: Vaistų žinios
Dviejų autorių knyga	(Boswell ir Cannon, 2016)	Boswell, C. & Cannon, S. (2016). <i>Evidence-Based Teaching in Nursing. A Foundation for Educators</i> (2nd ed.) Jones & Bartlett Learning
Trijų–penkių autorių knyga	(Bitinas, Rupšienė ir Žydžiūnaitė, 2008) [pirmą kartą pateikta nuoroda] (Bitinas ir kt., 2008) [antrą kartą ir vėliau pateikta]	Bitinas, B., Rupšienė, L. ir Žydžiūnaitė, V. (2008). <i>Kokybinių tyrimų metodologija. Vadovėlis vadybos ir administravimo studentams</i> . Klaipėda: S. Jokužio leidykla-spaustuvė.

	<i>nuoroda]</i>	
Šešių–septynių autorių knyga	(Damkuvienė, Petukienė, Valuckienė, Tijūnaitienė, Balčiūnas ir Bersėnaitė, 2014) [<i>pirmą kartą pateikta nuoroda</i>] (Damkuvienė ir kt., 2014) [<i>antrą kartą ir vėliau pateikta nuoroda</i>]	Damkuvienė, M., Petukienė, E., Valuckienė, J., Tijūnaitienė, R., Balčiūnas, S. ir Bersėnaitė, J. (2014). <i>Klientų suvokiama dalyvavimo vertė kaip organizacijos konkurencingumo didinimo veiksnys: mokslo studija</i> . Vilnius: BMK leidykla
Daugiau nei septynių autorių knyga	Diržytė, Sondaitytė, Norvilė, Čėsniienė, Justickis, Raižienė ... Pilkauskaitė-Valickienė, 2012). [<i>pirmą kartą pateikta nuoroda</i>] (Diržytė ir kt., 2012) [<i>antrą kartą ir vėliau pateikta nuoroda</i>]	Diržytė, A., Sondaitytė, J., Norvilė, N., Čėsniienė, I., Justickis, V., Raižienė, S. ... Pilkauskaitė-Valickienė, R. (2012). <i>Verslo psichologija: vadovėlis</i> . Vilnius: Mykolo Romerio universitetas
Knyga be autoriaus	(<i>Europos tinkamo administravimo elgesio kodeksas</i> , 2013)	<i>Europos tinkamo administravimo elgesio kodeksas</i> . (2013). Liuksemburgas: Europos Sąjungos oficialiųjų leidinių biuras.
Kolektyvinio autoriaus knyga	(Nacionalinis egzaminų centras, 2012)	Nacionalinis egzaminų centras. (2012). <i>Tarptautinis penkiolikmečių tyrimas: OECD PISA 2012 ataskaita</i> . Vilnius: Petro ofsetas
Knygos dalis (skyrius, straipsnis)	(Jovaiša, 2011)	Jovaiša, L. (2011). Edukologijos įvadas. In <i>Edukologija</i> . Vilnius: Agora.
Pranešimas ar straipsnis, publikuotas konferencijos medžiagoje	(Hitchcock, 2011)	Hitchcock, D. (2011). Instrumental rationality. In P. McBurney, I. Rahwan & S. Parsons (Eds.). <i>Argumentation in Multiagent systems: Proceedings of the 7th international ArgMAS Workshop</i> (pp. 1-11). New York: Springer
Elektroninė knyga duomenų bazės	(McNiff, 2014)	McNiff, J. (2014). <i>Writing and doing action research</i> . Sage Publications Ltd
Elektroninė knyga su DOI	(Ditlev-Simonsen, 2022).	Ditlev-Simonsen, C. D. (2022). <i>A guide to sustainable corporate responsibility: From theory to action</i> . Palgrave Macmillan Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-88203-7
Elektroninė knyga internete (be DOI)	(Bandzevičienė, 2011)	Bandzevičienė, R. (2011). Inovacijų vadybos psichologija. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas [žiūrėta 2023 m. gruodžio 8 d.]. eISBN 9789955193357. Prieiga per internetą: http://ebooks.mruni.eu/product/inovacij-vadybos-psichologija26715
Žurnalo straipsnis (vienas autorius)	(Žydzūnaitė, 2016)	Žydzūnaitė, V. (2016). Metodologiniai svarstymai apie grindžiamosios teorijos ir veiklos tyrimo derinimo galimybes. <i>Pedagogika / Pedagogy</i> 122(2), 141-161
Žurnalo straipsnis (du	(Toleikienė ir Meškytė, 2014) [<i>pirmą kartą pateikta</i>	Toleikienė, R. ir Meškytė, A. (2014). Public administration discourse in the programs of the

autoriai)	nuoroda] (Toleikienė ir kt., 2014) [antrą kartą ir vėliau pateikta nuoroda] (Dasila ir Jubilson, 2023) [pirmą kartą pateikta nuoroda] (Dasila ir kt., 2023) [antrą kartą ir vėliau pateikta nuoroda]	Lithuanian political parties. <i>Socialiniai tyrimai</i>, 1(34), 86-97. Dasila, PK. & Jubilson, F. (2023). Mentoring Skills and Practices: Perceptions of Mentors and Mentees of Nursing Colleges. <i>Scope</i> 13(2), 445-457
Žurnalo straipsnis (trys-penki autoriai)	(Domarkas, Juknevičienė ir Kareivaitė, 2012) [pirmą kartą pateikta nuoroda] (Domarkas ir kt., 2012) [antrą kartą ir vėliau pateikta nuoroda] (Dogherty, Harison ir Graham, 2010) [pirmą kartą pateikta nuoroda] (Dogherty ir kt., 2010) [antrą kartą ir vėliau pateikta nuoroda]	Domarkas, V., Juknevičienė, V. ir Kareivaitė, R. (2012). Institucinės dimensijos vaidmuo darnaus vystymosi koncepcijoje. <i>Viešoji politika ir administravimas</i>, 11(3), 461-472. Dogherty, E-J., Harison, M-B. & Graham, I-D. (2010). Facilitation as a Role and Process in Achieving Evidence-Based practice in Nursing: A Focused Review of Conspect and Meaning. <i>Worldviews on Evidence-Based Nursing</i> 7(2);76-89.
Žurnalo straipsnis (šeši-septyni autoriai)	(Hill, Bond, Atkinson, Woods, Gibbs, Howe ir Morris, 2015) [pirmą kartą pateikta nuoroda] (Hill ir kt., 2015) [antrą kartą ir vėliau pateikta nuoroda]	Hill, V., Bond, C., Atkinson, C., Woods, K., Gibbs, S., Howe, J. & Morris, S. (2015). Developing as a practitioner: How supervision supports the learning and development of trainee educational psychologists in three-year doctoral training. <i>Educational & Child Psychology</i>, 32(3), 119-131.
Žurnalo straipsnis (daugiau kaip septyni autoriai)	(Post, Ng, Fischel, Bennett, Bily, Chandran, ... Roess, 2014) [pirmą kartą pateikta nuoroda] (Post ir kt., 2014) [antrą kartą ir vėliau pateikta nuoroda]	Post, S., Ng., L., Fischel, J., Bennett, M., Bily, L., Chandran, L., ... Roess, M. W. (2014). Routine, empathic and compassionate patient care: definitions, development, obstacles, education and beneficiaries. <i>Journal of Evaluation in Clinical Practice</i>, 20(6), 872-880
Elektroninis straipsnis su DOI	(Castonguay, Farthing, Davies, Vogelsabg, Kleib, Risling ir Green, 2023) [pirmą kartą pateikta nuoroda] (Castonguay ir kt., 2023) [antrą kartą ir vėliau pateikta nuoroda]	Castonguay, A., Farthing, P., Davies, S., Vogelsabg, L., Kleib, M., Risling, T. & Green, N. (2023). Revolutionizing nursing education through Ai integration: A reflection on the disruptive impact of ChatGPT. <i>Nurse Education Today</i> Vol.129. http://doi.org/10.1016/j.nedt.2023.105916

	<i>pateikta nuoroda]</i>	
Elektroninis straipsnis duomenų bazėje ar talpykloje	(Midgen, 2011)	Midgen, T. (2011). Enhancing outcomes for adopted children: The role of educational psychology. <i>Educational & Child Psychology</i> , 28(3), 20-30.
Elektroninis straipsnis internetiniame žurnale (be DOI)	(Gaubyte-Kiminė ir Bikulčius, 2015) [<i>pirmą kartą pateikta nuoroda</i>] (Gaubyte-Kiminė ir kt., 2015) [<i>antrą kartą ir vėliau pateikta nuoroda</i>]	Gaubyte-Kiminė, R. ir Bikulčius, V. (2015). Naratorių tipai Vytauto Martinkaus romane "Žemaičio garlėkys". Jaunųjų mokslininkų darbai, 1(43), 46-56. Prieiga per internetą: http://www.su.lt/images/leidiniai/JMD/2015_43/Gaubyte_Kimiene.pdf
Internetinis tinklalapis	(Nacionalinis vėžio institutas, 2021) Ruzafa-Martinez, Ramos-Morcillo, Panczyk, Gotlib, Jarosova, Dolezel, ... Peska, 2022). [<i>pirmą kartą pateikta nuoroda</i>] (Ruzafa-Martinez ir kt., 2022). [<i>antrą kartą ir vėliau pateikta nuoroda</i>] ... (World Health Organization, 2018). arba Pasaulinės Sveikatos Organizacija (2018) ...	Nacionalinis vėžio institutas. (2021). <i>Gyvenimas su vėžiu</i> . Prieiga per internetą: https://www.nvi.lt/gyvenimas-su-veziu/ Ruzafa-Martinez, M., Ramos-Morcillo, AJ., Panczyk, M., Gotlib, J., Jarosova, D., Dolezel, J., ... Peska, K. (2022). Guidelines for Teching and Learning Evidence-Based Practice in the European Nursing Curriculum. EBP eToolkit Project. Retrieved from https://europeannursingebp.eu/guidelines/ World Health Organization. (2018). The top 10 causes of death. https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/the-top-10-causes-of-death
Teisės aktas	(Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymas: 1995 m. gruodžio 5 d. Nr. I-1115, 2021)	Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymas: 1995 m. gruodžio 5 d. Nr. I-1115. (2021). Suvestinė redakcija nuo 2021-01-01 iki 2021-12-31. https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.1FEF229DA7C6/asr Reikia vadovautis galiojančia teisės aktų suvestine redakcija.
Statistinė informacija	... (Lietuvos statistikos departamentas, 2015). arba Lietuvos statistikos departamento (2015) duomenimis ...	Lietuvos statistikos departamentas. (2015). Namų ūkiai, turintys asmeninį kompiuterį, interneto prieigą Lietuva 2015. http://www.stat.gov.lt/lt/catalog/download_release/?id=3447&download=1&doc=1691
Mokslo duomenys	... (Eurostat, 2023). arba Eurostat (2023) ...	Eurostat. (2023 m. gegužės 31 d.). Generation of waste by waste category [Data set]. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/TEN00108/default/table?lang=en&category=env.env_was.env_wasgt
DI sugeneruotas tekstas	Tekste Rašant darbą reikia įterpti pateiktą užklausą (užduotą klausimą) DI įrankiui ir	OpenAI. (2025). <i>ChatGPT</i> (January 2025 version) [Language model]. Retrieved from https://chat.openai.com/

	tiksliai DI įrankio sugeneruoto teksto citatą bei nuorodą į šaltinį. Jeigu darbe pateikiate ne citatą, o perfrazuojate DI tekstą, tuomet visą DI įrankio sugeneruotą tekstą turite pateikti prieduose. Citatos pavyzdys Pateikus užklausą „Kas yra slauga?“, ChatGPT sugeneravo atsakymą, kad „Slauga – tai profesinė veikla, orientuota į žmonių sveikatos priežiūrą, stiprinimą, ligų prevenciją, gydymą bei jų gyvenimo kokybės gerinimą.“ (OpenAI, 2025). Perfrazavimo pavyzdys Pateikus užklausą „Kas yra slauga?“, ChatGPT sugeneravo atsakymą, kad slauga yra sveikatos priežiūros sritis, orientuota į žmonių sveikatos priežiūrą, išsaugojimą ir žmonių gyvenimo kokybės gerinimą (OpenAI, 2025, žr. 1 priedą).	
--	---	--

**nesvarbu koks šaltinis pirmą kartą tekste pateikiama visų autorių nuoroda: lietuvių kalba: (pavardė ir pavardė, metai); užsienio kalba: (pavardė & pavardė, metai)*

IV SKYRIUS

DIRBTINIO INTELEKTO NAUDOJIMAS RENGIANČIĄ BAIGIAMĄJĄ DARBĄ

Baigiamasis darbas turi būti parengtas studento savarankiškai. Dirbtinio intelekto (toliau – DI) įrankiai gali būti naudojami tik kaip pagalbinių priemonė, tačiau jie negali pakeisti savarankiško mąstymo, analizės ir akademinio darbo rengimo proceso.

DI įrankius rekomenduojama naudoti atsakingai ir tiksliai, pavyzdžiui: kalbos (gramatikos, stilistikos) redagavimui, vertimui, teksto struktūros ar idėjų generavimui pradiniam darbo rengimo etape, techniniam formatavimui ar terminų tikslinimui.

Rengiant literatūros apžvalgą, tyrimo metodologiją, analizuojant rezultatus ar formuluojant išvadas bei praktines rekomendacijas, studentas turi remtis savarankiška akademine analize ir mokslo šaltiniais. DI sugeneruotas turinys negali būti pateikiamas kaip studento autorinis tekstas jo nedeclaravus.

Naudodamas DI įrankius studentas privalo užtikrinti, kad į sistemas nebūtų keliama konfidencialūs, jautrūs ar su tyrimo dalyviais susiję duomenys. Atsakomybė už galutinį darbo turinį visais atvejais tenka studentui.

Studentas, pasitelkęs DI įrankius, turi nurodyti DI įrankio pavadinimą, naudojimo datą ir aprašyti jo naudojimo tikslą. Informacija apie DI naudojimą pateikiama atskira deklaracija (5 priedas), kuri pridedama prie baigiamojo darbo.

Jeigu DI sugeneruotas turinys cituojamas ar perfrazuojamas, jis turi būti nurodomas laikantis APA7 citavimo reikalavimų.

DI naudojimas turi atitikti akademinio sąžiningumo principus. Nedeklaruotas ar netinkamas DI naudojimas gali būti vertinamas kaip akademinės etikos pažeidimas pagal Kolegijos nustatytą tvarką.

V SKYRIUS PLAGIATO PREVENCIJA

Plagijavimas – tai svetimų idėjų, tekstų, kūrinių, paveikslų, duomenų ar kitos informacijos pasisavinimas ir pateikimas kaip savų, nenurodant jų tikros autorystės. Būtina tinkamai nurodyti visus rašto darbe naudotus šaltinius ir juos pateikti pagal nustatytus citavimo reikalavimus, siekiant išvengti plagijavimo atvejų.

Pirmoji darbų patikra atliekama ne vėliau kaip likus 3 darbo dienoms iki baigiamojo darbo svarstymo katedroje. Studentas turi įkelti baigiamąjį darbą į katedros vedėjo nurodytą vietą VMA Moodle ir atlikti baigiamojo darbo sutapties patikrą Turnitin įrankiu. ***Bendras sutapties, kuri laikoma plagiatu, procentas neturi viršyti 20 procentų, o su vienu šaltiniu – 7 procentų.*** Rašto darbas gali būti laikomas neoriginaliu studento darbu, jei bendros sutaptys su kitais šaltiniais (nurodant ir (ar) nenurodant šaltinio) sudaro daugiau kaip 50 proc. viso rašto darbo. Tokiu atveju baigiamojo darbo vadovas katedros vedėjui teikia sprendimą neleisti viešai ginti baigiamojo darbo. Katedros vedėjas priima sprendimą dėl tolimesnių veiksmų vadovaujantis Kolegijos studijų nuostatais (79 punktas).

Antroji darbų patikra atliekama po baigiamojo darbo svarstymo katedros posėdyje. Studentams, katedroje apsvarstyta, pataisyta (jeigu rekomendavo katedra) ir pilnai baigtą baigiamąjį darbą ne vėliau kaip prieš 10 darbo dienų iki baigiamojo darbo gynimo Kvalifikavimo komisijoje, įkelia į Lietuvos akademinės elektroninės bibliotekos talpyklą, vadovaudamasis instrukcija studentams. Per 2 darbo dienas nuo baigiamojo darbo įkėlimo į Lietuvos akademinės elektroninės bibliotekos talpyklą, darbo vadovas, vadovaudamasis instrukcija dėstytojams, dar kartą įvertina baigiamojo darbo sutapties patikrą ir nenustačius daugiau kaip 20 procentų sutapties su kitais darbais, patvirtina gynimui baigiamąjį darbą. ***Nustačius aukštesnę nei 20 procentų sutaptį, darbo vadovas netvirtina darbo gynimui ir katedros vedėjui teikia sprendimą neleisti ginti baigiamojo darbo.***

Patarimai, kaip išvengti plagijavimo.

Išsisaugokite informaciją. Surastą informaciją archyvuokite, sudarykite sisteminės analizės lenteles, nepamirškite atskirai išsisaugoti interneto nuorodas.

Venkite kopijavimo (copy-paste). Išsisaugokite visą tekstą atskirai, o reikiamas vietas pasižymėkite kita spalva. Jei kopijuojate ištraukas, pasižymėkite, kad tai originalus tekstas (spalva ar šriftu), kad vėliau nepamirštumėte perfrazuoti ir išsaugokite šaltinio duomenis, kurie bus reikalingi citavimui.

Rašykite savais žodžiais. Surastą informaciją perteikite savais žodžiais: perfrazuokite, apibendrinkite, analizuokite. Nepamirškite nurodyti šaltinį.

Naudokite kabutes. Pažodines citatas pateikite kabutėse ir nurodykite šaltinį.

Rinkitės tik patikimus šaltinius. Nenaudokite nepatikimos, neaiškios kilmės informacijos, nepublikuotų šaltinių, pvz.: bibliografinės duomenų bazės:

- ***Sveikatos mokslams:*** *The Cochrane of Systematic Reviews (CDSR), MEDLINE; EBSCO; CINAHL (Cumulative Index to Nursing and Allied Health Literature) Database; ProQuest; Ovid Nursing, Emcare Ovid. HMIC; CORE, Science Direct, Taylor & Francis, Wiley Online Library.*

- ***Socialiniams mokslams:*** *EBSCO; Ebook Central (Academic Complete), ProQuest; Science Direct, SAGE Journals Online, Taylor & Francis, Wiley Online Library, CORE.*

Vadovaukitės citavimo taisyklėmis. Cituokite taisyklingai, vadovaukitės metodiniais nurodymais ir kita šaltinių citavimo mokomąja medžiaga. Cituoti galima tik vieninga sistema. Jei pasirinkote APA sistemą, tai visame tekste nurodomos autorių pavardės, jei Vankuverio - skaičiai.

Pateikite nuorodas. Visada nurodykite naudojamus šaltinius tekste ir literatūros sąrašė.

Konsultuokitės. Kilus neaiškumų, klauskite dėstytojo, darbo vadovo, bibliotekininko. Baigiamojo darbo rengimo metu yra galimybė pasitikrinti darbą Turnitin programa, konsultuojantis su baigiamojo darbo vadovu.

Naudokite bibliografinių nuorodų tvarkymo įrankius: Zotero, Mendeley, IFTTT³.

Detaliau apie baigiamojo darbo plagiatą patikros procedūras: *Utenos kolegijos baigiamųjų egzaminų organizavimo ir baigiamųjų darbų rengimo, pateikimo, gynimo ir vertinimo tvarkoje*⁴, *Medicinos fakulteto Turnitin plagiatą prevencijos įrankio naudojimo tvarkoje*.

VI SKYRIUS ĮRODYMAIS GRĮSTA PRAKTIKA

Rengiant Bendrosios praktikos slaugos studijų programos profesinio bakalauro darbą siekiama atliepti įrodymais grįstos praktikos (slaugos) mokymo studijų rezultatus, kitoms studijų programoms rekomenduojama:

- **Geba žinių neapibrėžtumą paversti klausimu, į kurį galima atsakyti.** Studentas nustato profesinės (slaugos, socialinio darbo, kineziterapijos, burnos priežiūros) praktikos ar savo žinių spragas ir suformuluoja tinkamus klausimus, kurie užtikrina veiksmingų įrodymų paieškos ir vertinimo strategijų sukūrimą.

- **Geba ieškoti ir surasti įrodymus.** Studentas sukuria ir vykdo įrodymų paieškos strategijas, kad atsakytų į klausimus. Paieškos strategija turi būti veiksminga, siekiant surasti patikimiausius įrodymus. Studentas įvertina įrodymų šaltinių privalumus ir trūkumus.

- **Geba kritiškai įvertinti įrodymų pagrįstumą ir klinikinę ar mokomąją jų svarbą.** Studentas įvertina tyrimo validumą. Vertinimas apima: tyrimo tipo tinkamumą keliamam klausimui, tyrimo dizainą, rezultatų patikimumą, atliktos rezultatų analizės tinkamumą ir pritaikomumą. Studentas įvertina tyrimo rezultatų svarbą ir paverčia juos apibendrintais patikimais statistiniais duomenimis.

- **Geba atrinktus įrodymus pritaikyti praktikoje.** Studentas įvertina įrodymų atitiktį paciento poreikiams, atsižvelgiant į paciento vertybes ir įrodymo priimtinumą pacientui.

- **Geba įvertinti savo veiklos rezultatus.** Studentas užduoda tikslingus klausimus, vertinat savo veiklą. Keičiant savo praktinę veiklą, naudoja jau turimus įrodymus ir papildo juos naujais. Studentas reflektuoja, kaip vyksta jo veiklos pokyčiai.

³ <https://www.lmb.lt/bibliografines-informacijos-tvarkymo-irankiai/>

⁴ <https://www.utenos-kolegija.lt/kolegija/teisine-informacija>,

UTENOS KOLEGIJA
XXXXXXX FAKULTETAS
XXXXXXXXXXXX KATEDRA

Vardas pavardė

PAVADINIMAS

Profesinio bakalauro baigiamasis darbas

XXXXXXX studijų programa, valstybinis kodas xxxxxxxxx

Y studijų kryptis

Darbo vadovas _____

(Pareigos, moksl. laipsnis, vardas, pavardė)

(parašas)

(data)

Tvirtinu _____

(Fakulteto dekanas, vardas, pavardė)

(parašas)

(data)

UTENA, 202..

TURINYS

SANTRAUKA	2
SUMMARY.....	3
SANTRUMPOS	4
PAGRINDINĖS SĄVOKOS	5
IVADAS	6
1. Literatūros apžvalga	8
1.1. Poskyrio pavadinimas.....	8
1.2. Poskyrio pavadinimas.....	14
1.3. Poskyrio pavadinimas.....	16
2. Tyrimo medžiaga ir metodai.....	18
3. Tyrimo rezultatai	21
3.1. Poskyrio pavadinimas.....	21
3.2. Poskyrio pavadinimas.....	27
3.3. Poskyrio pavadinimas.....	34
4. Tyrimo rezultatų aptarimas	40
IŠVADOS	45
PRAKTINĖS REKOMENDACIJOS	46
LITERATŪRA	49
PRIEDAI	50
1 priedas. Programos studijų rezultatų sąrašas	51
2 priedas. Klausimynas	52
PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS	
1 pav. Kompetencijos termino struktūra	12
2 pav. Slaugytojų atliekamos kognityvinės veiklos pagal svarbą	21
LENTELIŲ SĄRAŠAS	
1 lentelė. Kompetencijos sąvokos bruožų palyginimo skirtingose teorijose matricų lentelė	12

3 priedas. Studijų rezultatai ir profesinės kompetencijos

Baigiamajame darbe demonstruojamų Bendrosios praktikos slaugos studijų programos studijų rezultatų ir profesinių kompetencijų sąrašas (pavyzdys)

Programos studijų rezultatai	Baigiamojo darbo dalis
1.2. Žino profesinės veiklos ir atsakomybės ribas, taiko sveikatos teisės aktų ir profesinės etikos dokumentų nuostatas slaugos praktikoje, teikia profesinę informaciją savo kompetencijos ribose.	Visi darbo skyriai
1.3 Siekdamas sistemiškai vertinti asmens, <...> sveikatą, taiko gamtos, biomedicinos, socialinių, humanitarinių mokslų žinias slaugos praktikoje.	1, 2, 3, 4 darbo dalys
1.4. Kitiškai sistemina ir integruoja aktualias žinias priimant sprendimus slaugos praktikoje.	Visi darbo skyriai
2.1. Geba taikyti tyrimų įrodymais grįstą praktiką slaugos problemoms spręsti.	Visi darbo skyriai
2.2. Geba atlikti mokslo taikomuosius slaugos tyrimus, interpretuoti, analizuoti, apibendrinti ir pristatyti rezultatus.	Visi darbo skyriai
3.1. Geba vertinti paciento <...> slaugos poreikius ir planuoti slaugą.	1.3 poskyris, 3 skyrius
3.2. Geba atlikti ir vertinti slaugos veiksmus ir procedūras, argumentuotai pagrįsti sprendimų priėmimą profesinės veiklos situacijose.	1.3 poskyris, 3 skyrius
3.6. Geba taikyti slaugos administravimo principus slaugos praktinėje veikloje.	1.1 poskyris ir 3 skyrius
4.2. Geba dirbti komandoje su kolegomis, kitų sričių specialistais įgyvendinant į asmenį orientuotą slaugą	1.1; 1.2 poskyriai ir 3 skyrius
4.3. Geba sklandžiai reikšti mintis žodžiu ir raštu, efektyviai komunikuoti profesinėje aplinkoje lietuvių ir užsienio kalba, pripažinti asmenų įvairovę ir tarpkultūrinius skirtumus.	Visi darbo skyriai
5.1. Geba kitiškai vertinti slaugos profesinę praktiką, suvokti mokymosi visą gyvenimą svarbą.	Visi darbo skyriai
5.2. Geba savarankiškai priimti sprendimus bei įvertinti jų poveikį slaugos praktikos situacijose, panaudojant praktines žinias ir prisiimant atsakomybę.	4 skyrius, išvados ir praktinės rekomendacijos
5.3. Geba rinkti ir sisteminti su paciento priežiūra susijusią informaciją, naudoti šiuolaikines technologijas ir informacines sistemas slaugos praktikoje, tinkamai elgtis su konfidencialia informacija.	1, 2, 3, 4 skyriai
5.4. Geba taikyti mokymosi strategijas, vykdyti slaugos mokslo ir praktikos sklaidą	Visi darbo skyriai
Profesinės kompetencijos	Baigiamojo darbo dalis
1. Naudojantis esamomis teorinėmis ir klinikinėmis žiniomis nepriklausomai nustatyti reikiamą slaugą ir planuoti, organizuoti bei vykdyti gydomų pacientų slaugą siekiant gerinti profesinę praktiką.	Visi darbo skyriai
3. Skatinti asmenis, šeimas ir grupes sveikai gyventi ir prižiūrėti savo sveikatą, remiantis žiniomis ir įgūdžiais.	1.3, 3.1, 3.2 poskyriai, 4 skyrius
5. Nepriklausomai teikti patarimus, nurodymus ir paramą asmenims, kuriems reikalinga priežiūra, ir juos prižiūrintiems asmenims	Visi darbo skyriai
6. Nepriklausomai užtikrinti slaugos kokybę ir ją įvertinti	3 skyrius
8. Analizuoti slaugos kokybę siekiant gerinti savo kaip bendrosios praktikos slaugytojo profesinę praktiką.	Visi darbo skyriai

DAŽNIAUSIAI NAUDOJAMI STATISTINIAI KRITERIJAI

Kriterijaus pavadinimas	Žymėjimas	Tarp ar viduje	Paskirtis	Matavimo skalė	
				NK*	PK*
Parametriniai kriterijai					
Stjudento t-testas nepriklausomoms imtims	t	Tarp	Nustatyti skirtumus tarp dviejų nepriklausomų grupių.	N**	I/S**
Porinis studento t-testas	t	Viduje	Nustatyti skirtumus tarp dviejų tarpusavyje susijusių grupių.	N	I/S
Pearson koreliacijos koeficientas	r	Tarp ar viduje	Nustatyti galimą sąryšį tarp dviejų kintamųjų	I/S	I/S
Neparametriniai kriterijai					
Mano-Witney U testas	U	Tarp	Nustatyti dviejų nepriklausomų grupių vertinimo balų skirtumus.	N	R**
Medianos testas	χ^2	Tarp	Nustatyti dviejų nepriklausomų grupių medianų skirtumus.	N	R
Kruskal- Wallis testas	H	Tarp	Nustatyti trijų ir daugiau nepriklausomų grupių vertinimo balų skirtumus.	N	R
Wicoxon ženklų testas	Z	Viduje	Nustatyti dviejų tarpusavyje susijusių imčių vertinimo balų skirtumus.	N	R
Friedmano testas	χ^2	Viduje	Nustatyti trijų ir daugiau tarpusavyje susijusių imčių vertinimo balų skirtumus.	N	R
Chi-square testas	χ^2	Tarp	Nustatyti proporcijų skirtumus dviejose ir daugiau imtyse	N	N
McNemar testas	χ^2	Viduje	Nustatyti proporcijų skirtumus porinėse imtyse (2x2).	N	N
Speaman rho koreliacijos koeficientas	ρ	Tarp ar viduje	Nustatyti kad koreliacija skiriasi nuo nulio (jei ryšys egzistuoja).	R	R
Kendall tau koreliacijos koeficientas	τ	Tarp ar viduje	Nustatyti kad koreliacija skiriasi nuo nulio (jei ryšys egzistuoja).	R	R

*NK – nepriklausomas kintamasis; PK – priklausomas kintamasis.

**N – nominalinė; I/S – intervalinė/santykinė; R – ranginė.

DIRBTINIO INTELEKTO NAUDOJIMO DEKLARACIJA

Studentas (-ė):

Studijų programa:

Baigiamojo darbo pavadinimas:

Darbo vadovas:

Data:

Aš, žemiau pasirašęs (-iusi), patvirtinu, kad rengdamas (-a) baigiamąjį darbą:

☐ Nenaudojau jokių dirbtinio intelekto (DI) įrankių.

☐ Naudojau dirbtinio intelekto (DI) įrankius pagalbinėms funkcijoms.

Jei buvo naudoti DI įrankiai, nurodau:

1. DI įrankio pavadinimas (-ai):

2. Naudojimo data (-os):

3. DI naudojimo tikslas (pažymėti ir/ar papildyti):

☐ Kalbos (gramatikos, stilistikos) redagavimui

☐ Vertimui

☐ Teksto struktūros ar idėjų generavimui pradiniam etape

☐ Terminų tikslinimui

☐ Kita (nurodyti): _____

4. Paaiškinimas, kuriose darbo dalyse DI buvo naudotas:

Patvirtinu, kad:

– DI įrankiai nebuvo naudojami tyrimo duomenų generavimui ar rezultatų savarankiškai analizei pakeisti;

– į DI sistemas nebuvo keliami konfidencialūs ar su tyrimo dalyviais susiję duomenys;

– galutinis darbo turinys yra mano savarankiško darbo rezultatas;

– prisiimu visišką atsakomybę už pateikto darbo turinį.

Studento parašas: _____